

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Martina Kříže a soudců Mgr. Věry Jachurové a Mgr. Bc. Jana Schneeweise v právní věci

žalobkyně: **VBV GEO s.r.o.**, IČ: 035 06 096
sídlem Hornosušská 1468/19b, 735 64 Havířov
zastoupena advokátem Mgr. Václavem Bartkem
sídlem Královopolská 874/84, 616 00 Brno

proti

žalovanému: **Ministerstvo životního prostředí**
sídlem Vršovická 65, 100 10 Praha

o žalobě proti rozhodnutí Ministerstva životního prostředí ze dne 22. 7. 2019,
č. j. MZP/2019/560/340

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Základ sporu a průběh předcházejícího řízení

1. Žalobkyně se žalobou podanou u Krajského soudu v Brně a následně postoupenou Městskému soudu v Praze domáhala zrušení rozhodnutí Ministerstva životního prostředí ze dne 22. 7. 2019, č. j. MZP/2019/560/340 (dále jen „napadené rozhodnutí“), kterým žalovaný na základě odvolání žalobkyně částečně změnil a ve zbývající části potvrdil rozhodnutí České inspekce životního prostředí, Oblastního inspektorátu Brno (dále jen „inspekce“) ze dne 7. 1. 2019, č. j. ČIŽP/47/ 2018/8431 (dále jen „rozhodnutí inspekce“). Rozhodnutím inspekce byla žalobkyně uznána vinnou ze spáchání přestupku

podle § 125a odst. 1 písm. l) zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů ve znění účinném do 14. 6. 2018 (dále jen „vodní zákon“), kterého se dopustila tím, že neučinila opatření, aby závadné látky neunikly do vod povrchových, čímž porušila povinnosti stanovené v ustanovení § 39 odst. 1 vodního zákona, neboť při realizaci hlubinných vrtů dne 3. 1. 2018 v areálu neprovedla přiměřená opatření, aby závadné látky (sedimentované tuhé látky) neunikly ze vsakovací usazovací jímky do povrchového toku Ponávka a do povrchového toku Svratka, čímž došlo ke znečištění uvedených toků závadnými látkami. Za toto jednání byla žalobkyni rozhodnutím inspekce uložena podle § 125a odst. 2 písm. d) vodního zákona pokuta ve výši 300 000 Kč.

2. Pracovníci inspekce dne 3. 1. 2018 zjistili, že v rámci rekonstrukce budovy na staveništi v oploceném objektu mezi ul. Kalová a ul. Za Mostem v Brně – Komárově byly prováděny hlubinné vrty za účelem zbudování tepelných čerpadel země - voda, která mají zajistit vytápění rekonstruované budovy v místech stavenišť. Šetřením bylo zjištěno, že vrty pro tepelná čerpadla prováděla žalobkyně, a to na základě smlouvy o dílo uzavřené dne 5. 12. 2017 se stavební společností provádějící rekonstrukci objektu. V době šetření havárie byly hloubeny dva vrty, přičemž u vrtu nacházejícího se v podloží rekonstruované budovy bylo dle inspekce zjištěno, že podzemní voda z vrtu byla silně znečištěná sedimentovatelnými tuhými látkami - jílovitými částicemi, které následně vytvořily silný naředlý zákal v toku Ponávka. Předtím však byla tato znečištěná voda z vrtu vypouštěna do přistaveného ocelového kontejneru o objemu cca 10 m³ a následně byla vypouštěna do plechové jímky o rozměru cca 3x3 m a hloubce cca 1 m uložené v zemi. Následně byla zakalená voda čerpána do další nezpevněné prohlubně (vsakovací - odsazovací jímky) ve vzdálenosti cca 80 m, která se nacházela poblíž plechového plotu v těsné blízkosti toku Ponávka. Tato prohlubeň (jímka) měla rozměry cca 6 x 1,5 m s hloubkou cca 2 m. Kontrolou této (vsakovací) jímky bylo zjištěno, že došlo k jejímu přeplnění a následně k odtoku vody silně znečištěné sedimentovatelnými tuhými látkami po terénu do toku Ponávka. Silný zákal se nacházel v celé délce toku Ponávky pod místem úniku závadné látky, a sice od míst mezi ul. Kalová a Za Mostem až po zaústění do toku řeky Svratky v Brně - Komárově, tedy v délce cca 700 m. Kontrolou řeky Svratky v Brně - Komárově v místě pod zaústěním Ponávky bylo zjištěno, že silným zákalem tvořeným sedimentovatelnými tuhými látkami docházelo i ke znečišťování levobřežní části řeky Svratky v délce cca 400 m, přičemž zákal byl postupně ředěn průtokem řeky Svratky. Sedimentovatelné tuhé látky byly částečně usazeny na dně po celém cca 700 m dlouhém úseku Ponávky až po soutok se Svratkou.
3. Při šetření inspekce vyhotovila fotodokumentaci úniku sedimentovatelných látek od místa úniku, tedy od oplocení staveniště se znečištěním uniklým do toku Ponávka až po zaústění Ponávky do řeky Svratky v Brně Komárově, a dále pak také znečištění v toku Svratka pod místem soutoku s Ponávkou.
4. Dne 4. 1. 2018 provedla inspekce kontrolní šetření za účasti jednatele žalobkyně. Protokol o kontrole ze dne 4. 1. 2018, č. j. ČIŽP/47/2018/140 (dále jen „Protokol o kontrole“) byl jednatelem žalobkyně společně s fotodokumentací téhož dne předán. Ten k Protokolu o kontrole neměl žádné připomínky a inspekce neobdržela ani žádné námitky ze strany žalobkyně proti kontrolním zjištěním.
5. Výsledky kontroly inspekce vyhodnotila tak, že ze strany žalobkyně došlo při realizaci vrtů k porušení povinnosti stanovené v § 39 odst. 1 vodního zákona. Z tohoto důvodu inspekce žalobkyni nejdříve uložila příkazem ze dne 21. 2. 2018, č. j. ČIŽP/47/2018/1507 pokutu ve výši 300 000 Kč. Proti příkazu však žalobkyně podala odpor, a proto bylo

následně vydáno rozhodnutí inspekce, kterým byla žalobkyni uložena pokuta ve stejné výši.

6. Proti rozhodnutí inspekce podala žalobkyně odvolání. V rámci vypořádání odvolacích námitek žalovaný v napadeném rozhodnutí uvedl, že inspekce dostatečně prokázala, že žalobkyně při své provozní činnosti neučinila dostatečná opatření pro zabránění úniku závadné látky do vodního toku Ponávka a toku Svratka. Své šetření inspekce doplnila fotodokumentací, kterou společně s Protokolem o kontrole zaslala žalobkyni. Ta proti obsahu protokolu nevznesla žádné námitky.
7. Při kontrole inspekce bylo zjištěno, že soustava tří usazovacích jímek byla pro přечиštění vytěžené vody s jílem z vrtů nedostatečná, neboť nezabránila odtoku velkého množství jílu do toku Ponávka. K odtoku jílu do toku Ponávka dojít vůbec nemělo. Žalobkyně neučinila přiměřená opatření, aby jíl nevnikl do povrchových vod a neohrozil jejich prostředí, a tím porušila ustanovení § 39 odst. 1 vodního zákona.
8. Žalovaný konstatoval, že inspekce pořídila na místě fotodokumentaci, na které je zachycen silný zákal vypouštěné vody obsahující značný podíl jílu. Voda v toku Ponávka pod místem vypouštění byla zcela neprůhledná, přičemž toto znečištění se vyskytovalo po celém zbylém úseku toku v délce cca 700 m a dále i v úseku řeky Svratky pod soutokem s tokem Ponávka v úseku cca 400 m. Podle vizuálního hodnocení a popisu inspekce voda v toku Ponávka obsahovala značný podíl sedimentovatelných závadných látek. Z fotodokumentace je zřejmé, že na travnatém porostu mezi odtokem z jímky za oplocením a vlastním tokem Ponávky je patrné značné znečištění travního porostu jílem, a proto se nemůže jednat pouze o „obarvenou vodu“, jak uvádí žalobkyně. Inspektor s více než 25letou praxí z provádění vodoprávního dozoru byl podle názoru žalovaného dostatečně odborně zdatný, aby na místě poznal silný zákal jílu v povrchové vodě. Zjištěné skutečnosti jsou zachyceny na fotodokumentaci založené ve spisovém materiálu.
9. K námitce žalobkyně, že nebyl zjištěn úhyn ryb v tocích, žalovaný uvedl, že podle obsahu Protokolu z kontroly ze dne 4. 1. 2018 byl zákal vody tak silný, že vzhledem k neprůhlednosti vody vůbec neumožňoval uhynulé živočichy v toku zjistit, a to v celkovém úseku 1 100 m obou znečištěných toků. Inspekce pak z pohledu žalovaného pochybila, pokud po odtoku vody se závadnou látkou neprovedla kontrolu následků vypouštěného znečištění v povrchových vodách. Skutečnost, že v tocích nebyly zjištěny uhynulé ryby, však neznamená, že k úhynu ryb nemohlo dojít. Uhynulé ryby se převážně nacházejí u dna, a tudíž jejich zjistitelnost je v zakaleném toku omezená, nehledě k tomu, že pokud dojde k dušení ryb v tocích, udušené ryby jsou zpravidla unášeny u dna proudem až do značných vzdáleností.
10. Žalovaný poznamenal, že podle přílohy 1 vodního zákona jsou mezi nebezpečnými látkami uvedeny v bodu 10. sedimentovatelné tuhé látky. Je u nich uvedeno, že sedimentovatelné tuhé látky mají nepříznivý účinek na dobrý stav povrchových vod. Žalovaný proto neměl pochybnosti, že se v daném případě jednalo o závadné látky, a to závadné s vyšší nebezpečností zejména pro živé organismy. Sedimentovatelné tuhé látky způsobují zanesení dýchacích orgánů ryb a vodních živočichů, čímž dojde k jejich umírání.
11. V zápise do stavebního deníku objednatele dodávky a montáže geotermálních vrtů bylo dne 3. 1. 2018 uvedeno, že „[p]ři provádění geotermálních vrtů dochází k úniku vody z vrtů do přilehlého vodního toku (Ponávka), voda obsahuje velké množství nerozpuštěných částic (jíl) a dochází ke znečištění řečiště. Na základě upozornění České inspekce životního prostředí

požadujeme okamžité zajištění sběrné nádrže (cisterny) na zakalenou vodu, a tuto již dále nevypouštět do vodního toku.“ Uvedený text byl inspekcí ofocen při kontrole dne 4. 1. 2018 a je založen ve spisovém materiálu. Znečištění vypouštěné vody s vysokým podílem jílu potvrdil i pracovník objednatele a uložil zápisem do stavebního deníku zhotoviteli geotermálních vrtů, kterým byla žalobkyně, provést opatření pro zabránění úniku sedimentovatelných látek do toku.

12. Žalovaný se tedy nemohl přiklonit k názoru, že žalobkyně pouze zanedbala své povinnosti a úniku si nevšimnula. Žalobkyně měla při své podnikatelské činnosti zajistit, aby k úniku závadných látek do toku vůbec nedošlo. Žalobkyně tak i dle názoru žalovaného porušila povinnost stanovenou v § 39 odst. 1 vodního zákona, čímž došlo k naplnění skutkové podstaty podle § 125a odst. 1 písm. l) vodního zákona.
13. Žalovaný zdůraznil, že se jedná o objektivní odpovědnost žalobkyně jakožto právnické osoby za spáchání předmětného přestupku, načež se již konkrétně zabýval výší uložené pokuty, kdy za daný přestupek bylo žalobkyni možné uložit pokutu až do výše 1 000 000 Kč.
14. Jako přítěžující okolnost vyhodnotil žalovaný skutečnost, že ke znečištění toku Ponávka a části toku Svratka došlo ve velmi dlouhém úseku 1 100 m. Jednalo se přitom o vysoce koncentrované znečištění toku jílem. Koncentrace jílu byla tak vysoká, že voda v tomto úseku byla zcela neprůhledná a stala se pro živočichy potenciální hrozbou. V toku Ponávka byl v 700 m dlouhém úseku znečištěn celý vodní profil toku.
15. Další přítěžující okolností pak byla skutečnost, že žalobkyně osadila při zneškodňování jílu z vody z vrtů zařízení s nedostatečnou kapacitou, a proto došlo k úniku závadné látky do toku Ponávka. Rovněž došlo ke znečištění cca 400 m toku Svratka, který je podle přílohy č. 1 vyhlášky Ministerstva zemědělství č. 178/2012 Sb., kterou se stanoví seznam významných vodních toků a způsob provádění činností souvisejících se správou vodních toků, významným vodním tokem. Žalovaný taktéž k tíži žalobkyně přičetl, že sedimentovatelné tuhé látky podle přílohy 1 vodního zákona jsou zařazeny v bodu 10. mezi nebezpečnými látkami.
16. Jako polehčující okolnost žalovaný posoudil skutečnost, že nebyly zjištěny úhyny živočichů a uplatňovány náhrady za škody způsobené únikem zvláště nebezpečné látky. Polehčující okolností pro žalobkyni byla také skutečnost, že se v jejím případě jednalo o první porušení povinností na úseku ochrany vod známé žalovanému, a dále to, že žalobkyně při kontrole i v průběhu správního řízení se správním úřadem spolupracovala a další únik jílu do toku Ponávka již při provádění vrtů po kontrole inspekce nebyl zjištěn.
17. Žalovaný při stanovení výše pokuty ve smyslu ustanovení § 50 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu (dále jen „s. ř.“) zvážil vliv polehčujících okolností a původní výši pokuty uloženou inspekcí snížil z 300 000 Kč na 150 000 Kč. Konečná výše pokuty 150 000 Kč, která činí pouze 15 % maximální možné výše, podle názoru žalovaného odpovídá lépe závažnosti protiprávního jednání žalobkyně a míře porušení ustanovení § 39 odst. 1 vodního zákona.
18. Žalovaný neshledal, že by tato pokuta byla pro žalobkyni likvidační, přičemž odkázal na usnesení Ústavního soudu ze dne 31. 10. 2012, sp. zn. I. ÚS 1400/10 a doplnil, že takto uložená pokuta má především preventivní roli, kdy vzhledem ke společenské škodlivosti a závažnosti jednání žalobkyně nepostačovalo uložit pouhé napomenutí. V souvislosti s

placením pokuty poukázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 6. 2010, č. j. 1 As 9/2008 - 156, který se zabýval možností splátkového kalendáře.

19. Žalovaný uzavřel, že při šetření inspekce bylo jednoznačně zjištěno, že dne 3. 1. 2018 žalobkyně vypouštěla závadné látky do toku Ponávka a následně pak do toku Svratka. Žalobkyně sice tuto skutečnost bagatelizuje konstatováním, že šlo jen o zbarvenou vodu, nicméně žalovaný tento názor odmítl, neboť neodpovídal zjištěným skutečnostem.

II. Obsah žaloby, vyjádření žalovaného a replika žalobkyně

20. V **prvním žalobním bodě** žalobkyně namítla, že inspekce, resp. žalovaný, dospěli k nesprávnému skutkovému závěru a dopustili se porušení zásady *in dubio pro reo*. Inspekce učinila nesprávná skutková zjištění a nesprávný skutkový závěr, pokud konstatovala, že při realizaci hlubinných vrtů žalobkyně zacházela se závadnou látkou a tuto látku vypouštěla do povrchových toků Ponávka a Svratka. Žalobkyně v průběhu řízení konstantně zastávala přesvědčení, že voda přetékaná do vodních toků není závadnou látkou. Nepopřela, že vynášela z hlubinných vrtů vodu znečištěnou jílem, tato voda však procházela systémem tří jímek (nádrží), v nichž došlo ke značnému vyčištění formou postupně sedimentace jílových či jiných částí. Žalobkyně tyto sedimenty řádně vyvážela a likvidovala v souladu s právními předpisy. Pokud se při vynášení jílovité vody z hlubinných vrtů skutečně jednalo o závadné látky, pak v okamžiku přetékání z v pořadí třetí zadržovací jímky, se již o závadnou látku nejednalo, neboť došlo k jejímu vyčištění — oproštění od sedimentovatelných tuhých látek. Látka unikající do předmětných povrchových toků nebyla ničím jiným než nezávadnou zbarvenou vodou, která nemohla ohrozit a ani neohrozila prostředí vodních toků.
21. Inspekce nikterak nezkoumala ani skutkově nezjišťovala, zda tři očišťovací nádrže, ve kterých se tuhé částice postupně usazovaly, znečištěnou vodu z hlubinných vrtů dostatečně vyčistily nebo naopak nevyčistily. Správní orgán v řízení se vůbec nezabýval stavem předmětné vody v místě jejího úniku, tedy po procesu jejího vyčištění, a ani nikterak nezjišťoval, zda do předmětných povrchových toků uniká látka závadná či nezávadná. S ohledem na uvedené nemohl objektivně učinit skutkový závěr, že do povrchových toků unikla závadná látka ve smyslu vodního zákona, která vodní tok ohrožovala, a tudíž že byl spáchán přestupek dle § 39 odst. 1 vodního zákona. Pro takový závěr dle přesvědčení žalobkyně nesvědčí žádný důkaz. Naopak jiné okolnosti (jako např. absence zjištění jakéhokoli úhynu bytí jediného živočicha) svědčí ve prospěch závěru, že se o závadnou látku ve smyslu zákona nejednalo. Závěr o závadnosti unikající vody je podepřen pouze jedinou okolností, a to vizuálním vjemem pracovníka správního orgánu, tj. že voda byla zbarvená. Na takovém podkladě však nelze ve správním řízení postavit skutkový závěr a potažmo i rozhodnutí o tom, že se žalobkyně dopustila přestupku. Relevantní závěry o složení látek, jejich charakteru a specifikaci je nutné činit na základě odborného či znaleckého posouzení.
22. V řízení nemohlo dojít k automatickému vyloučení možnosti, že se v případě unikající vody jedná skutečně jen o zbarvenou vodu, která není škodlivá, není tudíž závadnou látkou ve smyslu vodního zákona a prostředí vodního toku vůbec neohrožuje. Došlo tedy k porušení zákonnosti vedení správního řízení, porušení zásady *in dubio pro reo* a k porušení práv žalobkyně na spravedlivý proces. K tomu žalobkyně odkázala na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 5. 2011, č. j. 7 As 4/2011-79.

23. Ve **druhém žalobním bodě** žalobkyně namítla nesprávný postup při stanovení výše trestu. Ze strany inspekce i žalovaného došlo k nedodržení zákonné zásady pro ukládání trestu a také k nepřiléhavému použití judikatury. Správní orgány nepřihlížely k povaze a závažnosti přestupku, zejména pak rezignovaly na hodnocení povahy a závažnosti přestupku dle § 38 písm. b), c), d) a f) zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich ve znění do 30. 11. 2018 (dále jen „zákon o odpovědnosti za přestupky“)
24. Z provedeného šetření objektivně nevyplývalo žádné poškození či zničení vodního toku a jeho biofauny, ani úhyn jediného živočicha. Bylo naprosto excesivní hodnotit v rámci polehčujících či přitěžujících okolností z hlediska následků, zda mohlo dojít k úhynu značné vodní biofauny v úseku 700 m. Žalovaný tento exces ponechal bez povšimnutí a jako přitěžující okolnost uvedl stav, který v řízení zjištěn nebyl a ani zjištěn být nemohl, tedy kvalifikování vytékající zbarvené vody jako závadné (sedimentované tuhé) látky.
25. Dalšími parametry závažnosti případného přestupku, na které nebyl brán správními orgány ohled, byl způsob spáchání přestupku a okolnosti spáchání přestupku. Žalobkyně na stavbě prokazatelně učinila opatření pro to, aby voda s jílovitými částicemi čerpaná z vrtu neznečistila životní prostředí. Tato opatření spočívala v systému nádrže a zhotovených jímek, ve kterých docházelo k čištění a zadržování vyčerpané vody. K úniku podzemní vody došlo až v důsledku přeplnění poslední z těchto jímek, kdy se nejednalo o úmysl žalobkyně „vypouštět“ vyčerpanou vodu do vodního toku, ale jednalo se o důsledek její nedbalosti.
26. Výše uložené pokuty je s ohledem na její velikost a ekonomické poměry žalobkyně likvidační. Přestože měly správní orgány při rozhodování o výši sankce k dispozici podklady, z nichž vyplývala zcela odlišná majetková a ekonomická situace žalobkyně, než která zde byla v době vydání příkazu, rozhodl správní orgán o udělení stejné výše sankce jako v případě vydaného příkazu. Správní orgán tak uložil pokutu, o níž sám věděl, že je pro žalobkyni likvidační, přičemž se opíral o usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 4. 2010, č.j. 1 As 9/2008 - 133. Z tohoto usnesení však vyplývá, že obecně platí pravidlo zákazu ukládání likvidačních pokut a pouze za mimořádných okolností a ve výjimečných případech je možné zákaz ukládání likvidačních pokut porušit. Takové podmínky pro uložení likvidační pokuty však nebyly dány. Ani žalovaný toto pochybení správního orgánu I. stupně napadeným rozhodnutím nekorigoval, byť pokutu snížil (avšak z jiných důvodů).
27. Z výše uvedených důvodů žalobkyně navrhla napadené rozhodnutí zrušit a věc vrátit žalovanému k dalšímu řízení. Pro případ, že ke zrušení napadeného rozhodnutí nedojde, pak navrhla, aby soud výši uloženého trestu podstatně snížil.
28. Žalovaný ve vyjádření k žalobě setrval na závěrech vyjádřených v napadeném rozhodnutí. Uvedl, že sedimentační nádrže žalobkyně zachytily pouze část jílu vyčerpaného z vrtu a zbývající neusazený jíl pak vytékal ze třetí usazovací jímky do toku Ponávka. Čistící zařízení bylo zcela nedostatečné a nezachytilo z vrtu vyčerpaný jíl, který pak byl vypouštěn žalobkyní při její provozní činnosti do toku Ponávka. Únik závadné látky byl dostatečně prokázán, neboť při šetření a kontrole inspekce ve dnech 3. a 4. 1. 2018 bylo prokázáno nedovolené zacházení se závadnou látkou ze strany žalobkyně. Jíl s vodou z vrtu unikl z poslední zachytné jímky na svah koryta toku a z něj do vodního toku Ponávka. Při kontrole byla pořízena vypovídající fotodokumentace o úniku jílu od prováděných vrtů do toku Ponávka, která je založena ve spisovém materiálu.

29. Žalovaný dále zopakoval argumenty uvedené v napadeném rozhodnutí a doplnil, že skutečnost, že v tocích nebyly zjištěny uhynulé ryby, neznamená, že k úhynu ryb nemohlo dojít. Uhynulé ryby se převážně nacházejí u dna, a tudíž jejich zjistitelnost je v zakaleném toku velmi omezená.
30. K namítané nepřiměřenosti uložené pokuty žalovaný odkázal na usnesení Ústavního soudu ze dne 31. 10. 2012, sp. zn. I. ÚS 1400/10. Doplnil, že roční aktiva žalobkyně uvedená ve veřejně přístupné sbírce listin obchodního rejstříku v roce 2017 vyvrací možnost likvidačního účinku pokuty na žalobkyni. Následně opětovně odkázal na judikaturu Nejvyššího správního soudu o objektivní odpovědnosti a uzavřel, že neshledal důvodu pro zrušení napadeného rozhodnutí.
31. Na vyjádření žalovaného reagovala žalobkyně replikou, v rámci které zopakovala argumenty uvedené v žalobě. Zejména zdůraznila, že žalovaný se nikterak nevypořádal s podstatou namítaných pochybení správních orgánů obou stupňů a nezjišťoval stav a složení vody v místě jejího úniku. K otázce možného úhynu živočichů žalobkyně uvedla, že pokud se v řízení řeší podstatná otázka mající vliv na rozhodnutí o vině a trestu, pak okolnost, zda došlo či nedošlo k úhynu živočichů nebo rostlin, musí být správním orgánem postavena na jisto. K tomu opět odkázala na judikaturu Nejvyššího správního soudu a zdůraznila, že úhyn ryb nebo jiných živočichů nebyl zjištěn. K otázce výše pokuty žalobkyně navrhla provést jako důkaz rozhodnutí Celního úřadu pro Jihomoravský kraj ze dne 25. 10. 2019, č. j. 319963-16/2019-530000-11 o její žádosti o povolení posečkáni.

III. Ústní jednání

32. Při ústním jednání před soudem dne 21. 9. 2021 žalobkyně prostřednictvím svého právního zástupce odkázala na žalobu i repliku a vyzdvihla tři hlavní aspekty pochybení, kterých se správní orgány v řízení dopustily. Jejich pochybení spočívalo v nedostatecích při dokazování, které ve svém důsledku vedly k porušení zásady *in dubio pro reo*, a rovněž v nedostatecích při ukládání trestu. Zdůraznila, že nikdy neuznala, že z jímky unikal jíl. Správní orgány byly podle ní povinny zjišťovat, zda došlo k úhynu živočichů, neboť se jednalo o podstatnou okolnost pro posouzení její přestupkové odpovědnosti. Žalovaný při jednání s odkazem na odůvodnění napadeného rozhodnutí zopakoval, že únik jílu do obou vodních toků byl jednoznačně prokázán. Zákal vody byl tak silný, že nebylo možné provést šetření stran úhynu živočichů, přičemž i žalobkyně v několika dokladech uznala, že k úniku jílu, tedy zákonem kvalifikované nebezpečné látky, došlo. Výše pokuty byla řádně odůvodněna a žalovaným s ohledem na polehčující okolnosti snížena. Soud při jednání provedl důkaz rozhodnutím Celního úřadu pro Jihomoravský kraj ze dne 25.10.2019, č. j. 319963-16/2019-530000-11. Z tohoto rozhodnutí vyplývá, že specializovaným útvarem Generálního ředitelství cel byla zpracována Zpráva o provedení komplexní finanční analýzy ze dne 16. 10. 2019, č. j. 49972/2019-900000-604, na základě které byla žalobkyně shledána ke dni 31. 12. 2018, resp. k 30. 6. 2019, finančně nestabilní. „Z provedené finanční analýzy vyplývá, že výše čistého pracovního kapitálu k 31.12.2018 činí -2,9 mil. Kč, což vyjadřuje neschopnost zpeněžením oběžného majetku uhradit krátkodobé závazky. Financování krátkodobých potřeb lze považovat za nevyvážené (podkapitalizace). Schopnost generovat disponibilní zdroje k ultimu roku 2018 ve výši 1,3 mil. Kč (výsledek hospodaření za účetní období 0,4 mil. Kč, odpisy 0,9 mil. Kč) nepostačující k plnému zajištění potřeb investiční činnosti ve výši -1,2 mil. Kč a ročních splátek dlouhodobých závazků ve výši -0,2 mil. Kč, na jejichž plné pokrytí chybí společnosti prostředky ve výši -0,1 mil. Kč. Daňový subjekt je dlouhodobě předlužený, neboť celková účetní hodnota jeho aktiv je nižší než

jeho závazky (vlastní kapitál činí -0,8 mil. Kč k 31.12.2016 resp. -1,6 mil. Kč k 31.12.2017 resp. -1,2 mil. Kč k 31.12.2018). Tato situace přetrvává i v roce 2019 (vlastní kapitál k 30.6.2019 činí -1,6 mil. Kč). Finanční zdraví bylo v roce 2018 bonitním modelem identifikováno jako slabší zdraví a rating finanční důvěryhodnosti byl shledán C+. K 30.6.2019 je ztrátové hospodaření daňového subjektu s nízkou likviditou (výsledek hospodaření před zdaněním -0,4 mil. Kč, čistý pracovní kapitál činí -3,4 mil. Kč).“

33. Dále se v rozhodnutí uvádí, že celní úřad „při ověřování naplnění podmínek pro povolení posečkáni daně vycházel z podkladů předložených daňovým subjektem, tj. z předmětné žádosti, jejího doplnění a z podkladů získaných činností správce daně (CÚ JMK). CÚ JMK také provedl z jemu dostupné evidence ověření majetkových poměrů daňového subjektu, přičemž bylo zjištěno, že daňový subjekt je majitelem vozidel TATRA, RZ X, první zaevidování 08.01.1990; FORD TRANSIT 300M, RZ X, první zaevidování 31.10.2007; TATRA, RZ X, první zaevidování 01.01.1992; SUZUKI, RZ X, první zaevidování 17.02.2016; VOLKSWAGEN TRANSPORTÉR, RZ X, první zaevidování 22.02.2008; MOS, RZ X, první zaevidování 18.06.2018; AGADOS, RZ X, první zaevidování 08.07.2019; TATRA, RZ X, první zaevidování 01.01.1989; RENAULT MASTER, RZ X, první zaevidování 22.10.2004; LIAZ 151.261, RZ X, první zaevidování 01.01.1990; NISSAN DOUBLE - CAB, RZ X, první zaevidování 18.05.2004; ŠKODA OCAVIA, RZ X, první zaevidování 02.11.2016; FOD TRANSIT, RZ X, první zaevidování 25.04.2002 a provozovatelem vozidel Škoda KODIAQ, RZ X, první zaevidování 08.07.2019 a IVECO TRAKKER, RZ X, první zaevidování 26.09.2011. Nemovitosti nebyly zjištěny.“
34. Celní úřad však žádost žalobkyně o povolení posečkáni s úhradou daně – pokuty ve výši 150 000 Kč, kterou jí bylo podle výroku napadeného rozhodnutí uloženo zaplatit, rozhodnutím zamítl. V závěru rozhodnutí uvedl, že by každé placení daně (v řešeném případě pokuty) mohlo pro daňový subjekt potenciálně znamenat újmu, protože by zároveň mohlo oslabit či dokonce eliminovat schopnost daňového subjektu dostát jiným závazkům. Uhrazení dlužné pokuty jakožto potenciální újma však dle celního úřadu nedosahovala takové intenzity, aby to pro daňový subjekt znamenalo újmu vážnou. Celní úřad dospěl k závěru, že žalobkyně je vlastníkem zpeněžitelného majetku, a proto od ní lze vybrat dlužnou pokutu.
35. Soud při jednání naopak zamítl návrh žalobkyně na provedení důkazu článkem o pokutě uložené společnosti ČEZ, a.s. Tento důkazní návrh soud neshledal relevantním, jelikož se týkal zcela jiné přestupkové odpovědnosti, než je kladena za vinu žalobkyni, a v souvislosti s námitkou nepřiměřenosti uložené pokuty není jakkoli důvodné srovnávat majetkové poměry žalobkyně a společnosti ČEZ, a.s. Nadto z předmětného článku nebylo zřejmé, kdy byl publikován, ani to, v jakém období se společnost ČEZ, a.s., měla přestupku dopustit.

IV. Posouzení věci soudem

36. Městský soud v Praze přezkoumal napadené rozhodnutí i řízení, které mu předcházelo, a to v rozsahu žalobních bodů, kterými je vázán [§ 75 odst. 1, 2 zákona č. 150/2002, soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“)], přitom vycházel ze skutkového a právního stavu v době vydání rozhodnutí. Po provedeném řízení dospěl k závěru, že žaloba není důvodná.
37. Při rozhodování soud vycházel zejména z následující právní úpravy:

38. Podle § 39 odst. 1 vodního zákona *závadné látky jsou látky, které nejsou odpadními ani důlními vodami a které mohou ohrozit jakost povrchových nebo podzemních vod (dále jen „závadné látky“). Každý, kdo zachází se závadnými látkami, je povinen učinit přiměřená opatření, aby nevnikly do povrchových nebo podzemních vod a neohrozily jejich prostředí.*
39. Podle § 125a odst. 1 písm. l) vodního zákona *právnícká nebo podnikající fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že v rozporu s § 39 odst. 1 neučiní při zacházení se závadnými látkami přiměřená opatření, aby nevnikly do povrchových nebo podzemních vod, a ohrozí tak jejich prostředí.*
40. Podle § 125a odst. 2 písm. d) vodního zákona *za přestupek podle odstavce 1 lze uložit pokutu do 1 000 000 Kč, jde-li o přestupek podle písmene l) nebo r).*
41. Podle přílohy 1., Nebezpečné látky, bod 10 vodního zákona jsou jako nebezpečné látky považovány *sedimentovatelné tuhé látky, které mají nepříznivý účinek na dobrý stav povrchových vod.*
42. Podle § 37 zákona o odpovědnosti za přestupky *při určení druhu správního trestu a jeho výměry se přihlédne zejména*
- a) *k povaze a závažnosti přestupku,*
 - b) *k tomu, že o některém z více přestupků, které byly spáchány jedním skutkem nebo více skutky, nebylo rozhodnuto ve společném řízení,*
 - c) *k přitěžujícím a polehčujícím okolnostem,*
 - d) *u pokusu přestupku k tomu, do jaké míry se jednání pachatele přiblížilo k dokonání přestupku, jakož i k okolnostem a důvodům, pro které k jeho dokonání nedošlo,*
 - e) *u spolupachatelů k tomu, jakou měrou jednání každého z nich přispělo ke spáchání přestupku,*
 - f) *u fyzické osoby k jejím osobním poměrům a k tomu, zda a jakým způsobem byla pro totéž protiprávní jednání potrestána v jiném řízení před správním orgánem než v řízení o přestupku,*
 - g) *u právnícké nebo podnikající fyzické osoby k povaze její činnosti,*
 - h) *u právního nástupce k tomu, v jakém rozsahu na něj přešly výnosy, užitky a jiné výhody ze spáchaného přestupku, a v případě více právních nástupců k tomu, zda některý z nich pokračuje v činnosti, při které byl přestupek spáchán,*
 - i) *u pokračujícího, trvajícího a bromadného přestupku k tomu, zda k části jednání, jímž byl přestupek spáchán, došlo za účinnosti zákona, který za přestupek stanovil správní trest mírnější než zákon, který byl účinný při dokončení tohoto jednání.*
43. Podle § 38 zákona o odpovědnosti za přestupky *povaha a závažnost přestupku je dána zejména*
- a) *významem zákonem chráněného zájmu, který byl přestupkem porušen nebo ohrožen,*
 - b) *významem a rozsahem následku přestupku,*
 - c) *způsobem spáchání přestupku,*
 - d) *okolnostmi spáchání přestupku,*
 - e) *u fyzické osoby též druhem a mírou jejího zavinění, popřípadě pohnutkou, je-li tato známkou skutkové podstaty přestupku,*
 - f) *délkou doby, po kterou trvalo protiprávní jednání pachatele nebo po kterou trval protiprávní stav udržovaný protiprávním jednáním pachatele,*
 - g) *počtem jednotlivých dílčích útoků, které tvoří pokračování v přestupku.*

44. V **prvním žalobním bodě** žalobkyně namítala, že nebylo dostatečně zjištěno, zda při realizaci hlubinných vrtů společně s vodou skutečně do povrchových vod vytékaly sedimentovatelné tuhé látky (jíl), či zda vytékala pouze zakalená voda těchto látek zbavená. Žalobkyně namítala, že nebyl proveden odborný rozbor unikajících (dle inspekce závadných) látek, ani že nebylo prokázáno, zda došlo k úhynu ryb či jiných živočichů žijících v povrchových vodách.
45. V projednávané věci je nesporné, že žalobkyně jako subdodavatel stavebních prací prováděla vrty pro tepelná čerpadla na stavbě - rekonstrukce budovy na ul. Svatopetrská v Brně. Při provádění vrtu byla podzemní voda z tohoto vrtu vyváděna do přistaveného ocelového kontejneru (o objemu cca 10 m³), kde docházelo k prvotnímu usazování pevných částic. Následně byla voda zbavená největších sedimentů z kontejneru odváděna do plechové zemní jímky (o rozměru cca 3x3 m a hloubce cca 1 m), kde docházelo k dalšímu (druhotnému) usazování částic z vyčerpávané podzemní vody. Dále pak byla voda odvedena do v pořadí třetí „očisťovací“ nádrže - odsazovací jímky (cca 6x1,5 m s hloubkou cca 2m, usazené v zemi), kde rovněž probíhalo usazování dalších částic z podzemní vody. Z této poslední odsazovací jímky však z důvodu jejího přeplnění voda přetékala a po svahu stékala do vodního toku Ponávka. Podzemní voda z vrtu obsahovala dle inspekce částice jílu (zeminy), které vodu zabarvovaly do šedé barvy.
46. Po prostudování spisového materiálu a zejména Protokolu o kontrole a k němu přiložené fotodokumentace soud dospěl ke stejnému závěru, k němuž v dané věci dospěla inspekce, jejíž závěry pak následně aproboval i žalovaný, a sice že do toku Ponávky byl zcela nepochybně zanášen jíl pocházející z nezpevněné prohlubně (vsakovací – odsazovací jímky). Tato skutečnost je totiž zjevná (a to i pro laika) právě z pořízené fotodokumentace (zejména ze dvou fotografií ze dne 3. 1. 2018 zachycených v čase 14:17, které jsou přílohou Protokolu o kontrole), kde na svahu, při jehož horní straně (za plotem) se nacházela odsazovací jímka a na jehož úpatí se nacházel tok Ponávka, jsou zcela zřetelné stopy šedého jílu. Pokud by z jímky unikala pouze šedě zabarvená voda, jak tvrdí žalobkyně, bylo by možné očekávat, že svah bude sice znečištěn, nicméně nikoliv tak silně a výrazně, jak je to patrné na zachycených fotografiích. Z fotografií je dokonce zjevné i to, že tuhé šedé jílovité částice překrývají a zanášejí travní porost a větve nízkých rostlin, přičemž takový stav by jistě nemohl být způsoben pouhou šedě zabarvenou vodou, která z logiky věci nemůže způsobovat takovéto pevné nánosy zakrývající porost na svahu. Z přiložených fotografií proto nelze učinit jiný závěr, než že z přeplněné vsakovací jímky skutečně vytékala voda silně znečištěná pevnými jílovitými částicemi.
47. Tento závěr prokazuje i textová část Protokolu o kontrole, kde se mj. uvádí, že kontrolou jímky *„bylo zjištěno, že dochází k jejímu přeplnění a výtoku silně znečištěné vody sedimentovatelnými tuhými látkami do Ponávky. První plechová jímka slouží pro odsazení sedimentovatelných podílů z vrtu, druhá nezpevněná jímka byla vybudována za účelem vsaku vody z vrtu. Vzhledem k tomu, že kapacita zasakovací jímky byla pro zásak vody z vrtů znečištěné podílem jílových částic nedostatečná, došlo k přeplnění nezpevněné jímky u plotu a následnému výtoku vody znečištěné sedimentovatelnými tuhými látkami do Ponávky. Při kontrole byl předložen stavební deník na zbudování vrtů. Dle stavebního deníku byla započato s budováním vrtů dne 8.12.2017 do hloubky 85 m. Do dnešního dne bylo zrealizováno 15 vrtů z celkového počtu 43. Výplach vrtů do hloubky 15 m byl prováděn prostřednictvím připojené hadice na vodovodní řád, závrtem do větší hloubky docházelo k vynášení podzemní vody znečištěné sedimentovatelnými látkami, jak je výše uvedeno. (...) Kontrolou ČIŽP bylo zjištěno,*

že činností společnosti VBV GEO s.r.o. dne 3.1.2017 došlo k úniku nebezpečných látek-sedimentovatelných tuhých látek, které mají nepříznivý účinek na dobrý stav povrchových vod, do povrchového toku Ponávka. Uvedeným stavem tak došlo k porušení vodního zákona.“

48. S tímto (i dalšími tvrzeními uvedenými v Protokolu o kontrole) souhlasil také zástupce objednatele prací (hlubinných vrtů) i žalobkyně, kteří proti jeho obsahu nevznegli žádné námitky. Objednatel následně do stavebního deníku uvedl, že „*při provádění geotermálních vrtů dochází k úniku vody z vrtů do přilehlého vodního toku (Ponávka). Voda obsahuje velké množství nerozpuštěných částic (jíl) a dochází ke znečištění řečiště. Na základě kontroly a upozornění České inspekce životního prostředí požadujeme okamžité zajištění sběrné nádrže (cisterny) na zakalenou vodu a tento již nadále nevypouštět do vodního toku.*“ I tato skutečnost podpůrně svědčí o tom, že v daném místě skutečně docházelo k úniku vody znečištěné tuhými jílovitými částicemi a že této skutečnosti si byla vědoma jak žalobkyně, tak i objednatel, který po kontrole provedené inspekci důrazně po žalobkyni požadoval nápravu.
49. Soud má za to, že jednalo-li se o vynášení vody z hlubinných vrtů znečištěné jílovitými částicemi, spadá obecné podřazení do kategorie „*sedimentovatelné tuhé látky, které mají nepříznivý účinek na dobrý stav povrchových vod*“ do odborné kompetence vodoprávních orgánů (včetně inspekce). V řízení nebylo zpochybněno, že by voda silně znečištěná pevnými jílovitými částicemi do skupiny sedimentovatelných tuhých látek nespádala. Žalobkyně toto ani netvrdila, jelikož své námitky stavěla zejména na skutečnosti, že se jednalo pouze o šedě zbarvenou vodu. Nebyly zde tedy důvodné pochybnosti o tom, že vytéká-li z jímky voda silně znečištěná jílovitými částicemi, bude se jednat o nebezpečnou látku spadající do uvedené kategorie. Jak již soud uvedl výše, z pořízených fotografií vyplývá, že tuhé látky se usazovaly na svahu toku Ponávky, přičemž soud neshledal žádný objektivní důvod předpokládat, že by tyto látky nadále (právě z důvodu silného přeplnění jímky) nevtékaly i do toku samotného, neusazovaly se na dně a nemohly i jinak ohrozit stav povrchových vod a živočichy a rostliny v nich se nacházející. V návaznosti na shora uvedené soud ve shodě s názorem žalovaného shledal nedůvodným požadavek žalobkyně na provedení odborného rozboru látek unikajících z jímky do povrchových vod za účelem prokázání jejich nebezpečnosti, a stejně tak považoval za nedůvodný i požadavek žalobkyně na vypracování znaleckého posudku. Nebylo tedy ani nutné podrobněji zkoumat, zda tři očišťovací nádrže, ve kterých se tuhé částice postupně usazovaly, znečištěnou vodu dostatečně vyčistily, jelikož skutečnost, že tomu tak nebylo, protože z poslední přeplněné (vsakovací) jímky odcházely tyto pevné látky, které byly pracovníkem inspekce označeny za sedimentovatelné tuhé látky mající nepříznivý účinek na dobrý stav povrchových vod, je zcela zjevná, což dokládá i pořízená fotodokumentace. Další žalobkyní navrhované doplnění dokazování v podobě vypracování odborného či dokonce znaleckého posudku by vzhledem k důkazní situaci objektivně zachycené ve správním spise bylo nejen nadbytečné a tudíž nevhodné, ale také by bylo v rozporu se zásadou rychlosti řízení.
50. Soud k výše uvedenému doplňuje, že pracovníci inspekce mají zajisté dostatečné odborné znalosti, které jim po provedení kontroly na místě umožnily identifikovat přítomnost jílu (jílovitých částic) ve vodě unikající z poslední odsazovací jímky a stékající po svahu do vodního toku Ponávka. Obrana žalobkyně, že se jednalo pouze o zbarvenou (zakalenou) vodu, není způsobila vyvrátit závěry žalovaného už proto, že nepředkládá jinou

věrohodnou příčinu zakalení vody, tj. nevysvětluje, co jiného než velké množství nerozpuštěných částic jílu mohlo zakalení vody způsobit.

51. Ze správního spisu, zejména z Protokolu o kontrole a v něm přiložené fotodokumentace je zřejmé, že žalobkyně zacházela se závadnou látkou. Za tuto odborný pracovník inspekce označil pevné jílovité částice vytékající z přeplněné vsakovací jámky. Tyto částice jsou ve smyslu přílohy vodního zákona sedimentovatelnými tuhými látkami, které mohou mít nepříznivý účinek na dobrý stav povrchových vod. To ostatně vyplývá již z rozhodnutí inspekce, ve kterém se uvádí, že *„dle vodního zákona dle Přílohy 1 patří mezi nebezpečné závadné látky sedimentovatelné tuhé látky, které mají nepříznivý účinek na dobrý stav povrchových vod. Při realizaci hlubinných vrtů tedy obviněný s touto nebezpečnou látkou zacházel, a to ve formě jejího vynášení při realizaci vrtů společně s vodou z hlubinných vrtů a tuto látku vypouštěl do povrchových toků Ponávka a Svratka. Tato skutečnost byla šetřením ČIŽP dne 3.1.2018 prokázána.“* (str. 10 rozhodnutí inspekce)
52. Ze spisu je taktéž zřejmé, že žalobkyně neučinila dostatečná opatření, aby závadné látky nevnikly do povrchových vod. Žalobkyně měla a mohla zajistit, aby se předmětná jámka nepřeplnila a aby z ní pevné jílovité částice nevytékaly. Inspekce uvedla, že žalobkyně neprovedla taková opatření, aby zabránila vniknutí nebezpečných látek do vodního prostředí (str. 10 rozhodnutí inspekce). S tímto tvrzením soudu nezbyvá než souhlasit. Ostatně pochybení v tomto směru přiznala i sama žalobkyně, která v průběhu správního řízení i v žalobě uvedla, že vypouštění vyčerpané vody do vodního toku bylo důsledkem její nedbalosti spočívající v tom, že si přeplnění poslední jámky nepovšimla.
53. Co se týče úniku závadných látek do povrchových vod, které mohou ohrozit jejich prostředí, v rozhodnutí inspekce je jednoznačně uvedeno, že tento stav byl zjištěn a prokázán v rámci šetření inspekce, o čemž svědčí i pořízená fotodokumentace (str. 10 rozhodnutí inspekce). V rozhodnutí inspekce se dále uvádí, že *„[z] pořízené fotodokumentace je vizuálně patrný velmi silný zákal vypouštěné vody s vysokým podílem sedimentovatelných tuhých látek. Vzhledem k silnému zákalu a neprůhlednosti vody v toku Ponávka a Svratka na poměrně dlouhém úseku (cca 1100 m) nebylo možné při šetření identifikovat ani úhyn ryb. Znečištění vodních toků nebezpečnými látkami bylo tak patrné a rozsáhlé, že nebylo potřebné provádět rozборы vypouštěné vody s nebezpečnými látkami z realizovaných vrtů. Množství sedimentovatelných tuhých látek v povrchovém toku od odtoku z poslední sedimentační jámky bylo natolik rozsáhlé a viditelné, že to dle posouzení ČIŽP mělo značný dopad na životní prostředí a tedy i na biofaunu ve vodním toku. Sedimentovatelné tuhé látky už dle svého názvu postupně sedimentují (jsou těžší než voda), čímž zakolmatují dno. ČIŽP je z její úřední činnosti dobře známo, že sedimentovatelné tuhé látky způsobují zanesení dýchacích orgánů ryb a vodních živočichů a tím neumožní přístup vzduchu k vodním organizmům, čímž dojde k jejich umírání. Tutu skutečnost nelze zpochybnit, přičemž k tomu není potřeba provádět podrobnější průzkum biofauny dna. ČIŽP ve svém zjištění dostatečně prokázala původ i původce znečištění vodních toků Ponávky a Svratky nebezpečnými závadnými látkami. ČIŽP také prokázala, že sedimentovatelné tuhé látky, které způsobily znečištění výše uvedených toků, jsou dle Přílohy 1 vodního zákona nebezpečnými látkami, které mají nepříznivý účinek na dobrý stav povrchových vod. Pokud by tyto látky tento negativní účinek na kvalitu vody neměly, nebyly by zařazeny do II. kategorie nebezpečných závadných látek uvedených v zákoně. ČIŽP bylo v tomto řízení prokázáno, že došlo k naplnění všech znaků skutkové podstaty přestupku.“* (str. 11 rozhodnutí inspekce). Tyto závěry, se kterými soud souhlasí, aproboval žalovaný, který zopakoval, že *„ČIŽP pořídila na místě fotodokumentaci, na které je zachycen silný zákal*

vypouštěné vody obsahující značný podíl jílu. Voda v toku Ponávka pod místem vypouštění byla zcela neprůhledná, přičemž toto znečištění se vyskytovalo po celém zbylém úseku toku v délce cca 700 m, a dále také i v úseku řeky Svatky pod soutokem s tokem Ponávka v úseku cca 400 m. Podle vizuálního hodnocení a popisu ČIŽP voda v toku Ponávka obsahovala značný podíl sedimentovatelných závadných látek. Zjištěné skutečnosti jsou zachyceny na fotodokumentaci, založené ve spisovém materiálu.“ (str. 15 napadeného rozhodnutí)

54. Na základě výše uvedeného má soud za to, že inspekce řádně prokázala a zdůvodnila, že se žalobkyně dopustila porušení povinnosti stanovené v § 39 odst. 1 vodního zákona, a nepochybil ani žalovaný, jestliže v této části rozhodnutí inspekce aproboval.
55. V tomto směru je nepodstatné, zda v důsledku protiprávního jednání žalobkyně došlo k úhynu živočichů či nikoliv. Tato skutečnost nemůže mít vliv na naplnění skutkové podstaty, jelikož se v nyní projednávané věci jedná o tzv. ohrožovací správní delikt, resp. přestupek. Ohrožovací přestupky se vyznačují tím, že k naplnění jejich skutkové podstaty není nutné, aby škodlivý následek skutečně nastal, ale naopak postačuje, pokud tento účinek reálně hrozí. K tomu lze podpůrně odkázat na rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 6. 6. 2018, č. j. 9 A 55/2015-70, podle kterého je nejdříve třeba „pomocí dokazování zjistit skutkový stav a následně na jeho základě provést odborné posouzení, zda zjištěné skutkové okolnosti skutečně znamenají ohrožení životního prostředí, jinými slovy, zda za zjištěných skutkových okolností skutečně reálně mohlo dojít k poškození životního prostředí (byť by k němu nakonec ve výsledku nedošlo)“. Vzhledem ke zjištěnému znečištění vodních toků lze mít v nyní projednávané věci za prokázané, že tyto okolnosti vytvořily podmínky pro ohrožení prostředí povrchových vod ve smyslu ustanovení § 39 odst. 1 vodního zákona.
56. Skutečnost, zda došlo k úhynu živočichů, by sice mohla mít vliv na výši uloženého trestu, nicméně inspekce ani žalovaný v napadeném rozhodnutí nikterak nepřikládali k tíži žalobkyně, zda k úhynu došlo či nikoliv. Správní orgány pouze konstatovaly, že k úhynu mohlo dojít a že nebylo možné úhyn ryb zjistit pozorováním. Dále však s touto skutečností v neprospěch žalobkyně nepracovaly, nekladly ji k tíži žalobkyně a pouze tím demonstrovaly skutečnost, že byly naplněny skutkové znaky výše uvedeného ohrožovacího správního přestupku. Žalovaný naopak skutečnost, že úhyn ryb a živočichů zjištěn nebyl, vyhodnotil jako polehčující okolnost (viz str. 18 napadeného rozhodnutí), přičemž i toto byl jeden z důvodů, pro který byla žalobkyni ve výsledku uložena nižší pokuta, než kterou jí v prvostupňovém rozhodnutí uložila inspekce.
57. Lze shrnout, že žalobkyně prokazatelně naplnila skutkové znaky přestupku podle § 125a odst. 1 písm. l) vodního zákona tím, že porušila povinnosti stanovené v § 39 odst. 1 vodního zákona. Tato skutečnost jednoznačně vyplývá ze spisového materiálu, zejména z Protokolu o kontrole a k němu přiložené fotodokumentace. Z tohoto důvodu není na místě postupovat ve smyslu zásady *in dubio pro reo*, tj. „v pochybnostech ve prospěch obviněného“. Odkaz žalobkyně na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 5. 2011 č. j. 7 As 4/2011-79 soud nepovažuje za případný. Podle tohoto rozsudku jsou „pravidla přestupkového práva hmotného i procesního založená stejně jako pravidla trestního práva na základních zásadách, zejména na presumpci neviny, zásadě *in dubio pro reo*, zásadě postihu za zaviněné jednání (nikoli pouze za způsobení škodlivého následku) a požadavku, že postih je možný jen v případě, že bylo prokázáno, že došlo k naplnění všech znaků skutkové podstaty přestupku, a to jak v rovině jednání a případného následku, tak v rovině zavinění (srov. k tomu např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 5. 2006, č. j. 2 As 46/2005 - 55, www.nssoud.cz). V řízení o přestupku se proto nelze spokojit s tím, že skutečnost, že obviněný z

přestupku se jej dopustil, se jeví být pravděpodobnou, či dokonce nejpravděpodobnější, verzi rozhodného skutkového děje. Existuje-li pochybnost, tzn. existuje-li ne zcela nepravděpodobná možnost, že skutkový děj se odehrál jinak než tak, že naplňuje všechny znaky skutkové podstaty přestupku, nepřipadá shledání viny spácháním přestupku v úvahu (in dubio pro reo).“ Soud se s těmito závěry zcela ztotožňuje, nicméně na rozdíl od žalobkyně má za to, že v jejím případě bylo jednoznačně prokázáno, že se vytykaného přestupkového jednání dopustila, přičemž žádné reálné pochybnosti o její vině nejsou dány. Správní orgány při rozhodování v dané věci vycházely z objektivně zjištěných skutečností a nikoliv ze subjektivních dojmů, jak namítá žalobkyně, a naopak svá rozhodnutí náležitě a přezkoumatelně odůvodnily.

58. Ve **druhém žalobním bodě** žalobkyně namítala nesprávný postup při stanovení výše trestu.
59. Úvodem soud považuje za nutné zdůraznit, že základní vodítka pro určení druhu správního trestu a jeho výměry obsahuje § 37 zákona o odpovědnosti za přestupky. Mezi jinými jde o povahu a závažnost přestupku [§ 37 písm. a) zákona o odpovědnosti za přestupky]. Ustanovení § 38 zákona o odpovědnosti za přestupky pak obsahuje demonstrativní výčet kritérií pro posouzení povahy a závažnosti přestupku.
60. Po posouzení věci soud dospěl k závěru, že se správní orgány obou stupňů náležitě vypořádaly s jednotlivými hledisky, která jsou podle zákona významná pro rozhodování o druhu a výměře sankce podle § 37 zákona o odpovědnosti za přestupky. Inspekce právem dovodila, že byl porušen zákonem chráněný zájem v oblasti ochrany životního prostředí, kdy žalobkyně spácháním přestupku ohrozila životní prostředí. Inspekce též v rozhodnutí uvedla řadu přitěžujících i polehčujících okolností, ke kterým při svém rozhodování přihlédla (str. 14 rozhodnutí inspekce) a obdobně postupoval i žalovaný, který v napadeném rozhodnutí taktéž popsal relevantní přitěžující i polehčující okolnosti (str. 17-18 napadeného rozhodnutí).
61. Správní orgány postupovaly správně i při posuzování závažnosti správního deliktu, a to zejména z hlediska zákonem chráněného zájmu, tj. z hlediska ohrožení životního prostředí. Ohrožovací delikt je založen na předpokladu, že k poškození životního prostředí může dojít, jsou-li zjištěny okolnosti, které takovou hypotézu umožňují. Druh závadné látky, která pochybením žalobkyně unikla do vodního toku, a její množství vedoucí ke zbarvení značné délky vodního toku jsou relevantními okolnostmi, které potvrzují i existenci materiálního znaku správního deliktu, tj. nebezpečnost jednání žalobkyně pro společnost (srov. rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 22. 2. 2017, č. j. 5A 13/2013-47)
62. Žalovaný postupoval při stanovení sankce a její výměry v souladu se zákonem o odpovědnosti za přestupky. Náležitě zohlednil význam a rozsah následku přestupku (tj. zejména, že k znečištění toku Svratky a Ponávky došlo na dlouhém úseku, sedimentované látky způsobily zanesení dna a bylo možné předpokládat úhyn vodní biofauny, žalobkyně neprovedla okamžitá opatření a došlo k závažnému ovlivnění životního prostředí – viz str. 14 rozhodnutí inspekce), způsob spáchání (kdy však nebylo možné posoudit, zda se jednalo o nedbalost žalobkyně při vypouštění nebezpečných látek do toku, nebo o záměrný úmysl „zbavit“ se přebytečných vod z vrtů – viz str. 12 rozhodnutí inspekce) a jeho následek (došlo k ohrožení zájmu chráněného zákonem, a nebyla vyloučena možnost jeho porušení – viz shora a zejména str. 14 rozhodnutí inspekce) a okolnosti, za nichž byl spáchán (tj. místo spáchání přestupku, zejména, že jednalo se o znečištění významného vodního toku podle vyhlášky č. 178/2012, kterou se stanoví seznam významných vodních toků a

způsob provádění činností souvisejících se správou vodních toků – viz str. 14 rozhodnutí inspekce) i osobu přestupce (k otázce dřívějšího přestupkového jednání viz str. 15 rozhodnutí inspekce). Z hlediska formy zavinění vycházel žalovaný ze závěru vyplývajícího z odůvodnění rozhodnutí inspekce, že nebylo možné „posoudit, zda se jednalo o nedbalost obviněného při vypouštění nebezpečných látek do toku, nebo o záměrný úmysl „zbavit“ se přebytečných vod z vrtů s vědomím, že kapacita usazovacích jímek je nedostatečná, s vědomím, že likvidace přebytečných vod s obsahem nebezpečných látek by vyžadovala značné finanční náklady.“ (str. 12 rozhodnutí inspekce)

63. S ohledem na žalobní argumentaci žalobkyně je třeba zdůraznit, že kritéria vyjmenovaná v § 37, resp. § 38 zákona o odpovědnosti za přestupky jsou demonstrativní (srov. užitě slovo „zejména“), a není tedy třeba, aby správní orgány vyčerpávajícím způsobem přezkoumaly naplnění každého z nich, jak žalobkyně nesprávně namítla (např. řešení otázky délky doby, po kterou trvalo protiprávní jednání pachatele nebo po kterou trval protiprávní stav udržovaný protiprávním jednáním pachatele, aj.). Účelem uvedených ustanovení je dát správním orgánům kritéria k potřebné individualizaci ukládané sankce, aby nebyla arbitrární a pouze obecně odůvodněná (srov. obdobně rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 6. 2020, č. j. 1 As 80/2020 – 36 nebo ze dne 16. 8. 2016, č. j. 6 As 119/2016 – 36).
64. Z judikatury Nejvyššího správního soudu vyplývá, že jakkoliv má správní orgán při ukládání pokuty volnost správního uvážení, je vázán základními principy správního rozhodování (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 6. 2005, č. j. 8 As 5/2005-53). V projednávaném případě zvolil správní orgán I. stupně uložení pokuty v první třetině zákonného rozpětí, tedy ve výši 300 000 Kč, což však v napadeném rozhodnutí korigoval žalovaný, který provedenou změnou rozhodnutí inspekce uložil žalobkyni pokutu ve výši 150 000 Kč, tj. ve výši 15 % zákonem stanoveného rozpětí sazby. Za přitěžující okolnost žalovaný oprávněně považoval skutečnost, že ke znečištění toku Ponávka a části toku Svratka došlo ve velmi dlouhém úseku 1 100 m. Jednalo se přitom o vysoce koncentrované znečištění toku jílem – tak vysoké, že voda v tomto úseku byla zcela neprůhledná a stala se pro živočichy potenciální hrozbou. V toku Ponávka byl v 700 m dlouhém úseku znečištěn celý vodní profil toku. Jako přitěžující žalovaný dále vyhodnotil skutečnost, že žalobkyně osadila při zneškodňování jílu z vody z vrtů zařízení s nedostatečnou kapacitou, v důsledku čehož došlo k úniku závadné látky do toku Ponávka, jakož i skutečnost, že došlo ke znečištění cca 400 m toku Svratky, která je podle přílohy č. 1 vyhlášky Ministerstva zemědělství č. 178/2012 Sb., kterou se stanoví seznam významných vodních toků a způsob provádění činností souvisejících se správou vodních toků, významným vodním tokem. Další přitěžující okolností byla shledána skutečnost, že jsou sedimentovatelné tuhé látky podle přílohy 1 vodního zákona zařazeny v bodu 10. mezi nebezpečnými látkami.
65. Žalovaný při stanovení pokuty nicméně přihlédl též k polehčujícím okolnostem, za které považoval skutečnost, že nebyly zjištěny úhyny živočichů a uplatňovány náhrady za škody způsobené únikem zvláště nebezpečné látky. Polehčující okolností pro žalobkyni byla také skutečnost, že se v jejím případě jednalo o první porušení povinností na úseku ochrany vod, a že žalobkyně při kontrole i v průběhu správního řízení se správním úřadem spolupracovala a další únik jílu do toku Ponávka již při provádění vrtů po kontrole inspekce nebyl zjištěn. Na základě tohoto posouzení pak žalovaný uzavřel, že pokuta ve výši 150 000 Kč odpovídá lépe závažnosti protiprávního jednání žalobkyně a míře porušení

ustanovení § 39 odst. 1 vodního zákona. Těmto závěrům soud plně přisvědčuje a nemá, co by k nim dodal.

66. Žalobkyně se dopustila přestupku podle § 125a odst. 1 písm. l) vodního zákona, a to tím, že v rozporu s ustanovením § 39 odst. 1 vodního zákona neprovedla při realizaci hlubinných vrtů dne 3. 1. 2018 opatření, aby závadné látky (sedimentovatelné tuhé látky) neunikly z vsakovací usazovací jímky do povrchového toku Ponávka a do povrchového toku Svratka, čímž došlo ke znečištění uvedených toků závadnými látkami. Podle § 125a odst. 2 písm. d) vodního zákona bylo možné žalobkyni za tento přestupek uložit pokutu až do výše 1 000 000 Kč. Ve výsledku uložená pokuta představuje toliko 15 % maximální výše sankce, což znamená, že pokuta byla vyměřena u dolní hranice zákonné sazby, a již z tohoto důvodu ji nelze považovat za nepřiměřenou.
67. Soud považuje za důležité uvést, že zejména inspekce si v průběhu správního řízení od žalobkyně opatřila řadu podkladů o jejích majetkových poměrech. Z účetní závěrky za rok 2014 vyplýval zisk žalobkyně za období od 20. 10. 2014 do 31. 12. 2014 ve výši cca 167 000 Kč, účetní závěrka za rok 2015 ve veřejném rejstříku uvedena nebyla, nicméně z předložené účetní závěrky za rok 2016 vyplýval obrat žalobkyně za rok 2015 ve výši 8 100 000 Kč, v roce 2016 ve výši 10 211 000 Kč a v roce 2017 dle předložené účetní závěrky 12 765 Kč. Inspekce uvedla, že obrat žalobkyně měl sice zvyšující se tendenci, nicméně podrobnější analýzou účetní závěrky za rok 2017 inspekce zjistila, že majetkové poměry žalobkyně nejsou dobré. Z rozvahy za rok 2017 bylo totiž patrné, že většina aktiv žalobkyně byla financována cizími zdroji. Přesto však jako přiměřenou inspekce považovala pokutu ve výši 300 000 Kč, kterou žalovaný následně snížil na polovinu, když vycházel z totožných podkladů.
68. Byť z žalobkyní předloženého rozhodnutí Celního úřadu pro Jihomoravský kraj ze dne 25. 10. 2019, č. j. 319963-16/2019-530000-11, který byl soudu předložen jako důkaz, skutečně vyplývá, že žalobkyně byla k 30. 6. 2019 shledána finančně nestabilní, zároveň bylo zjištěno, že žalobkyně je majitelem řady motorových vozidel, tj. majetku, který lze zpeněžit. I přes ztrátové hospodaření žalobkyně tak ve svém důsledku nelze dle názoru soudu pokutu ve výši 150 000 Kč považovat za dosahující takové intenzity, aby její uhrazení pro žalobkyni znamenalo vážnou újmu, či pro ni bylo dokonce likvidační.
69. Prostor pro zohlednění přiměřenosti ukládané sankce by byl dán pouze tehdy, pokud by vytykána nepřiměřenost měla kvalitu nezákonnosti, tj. v případě, že by správní orgán vybočil ze zákonných mantinelů při ukládání pokuty, jeho hodnocení kritérií pro uložení pokuty by postrádalo logiku, správní orgán by nevzal do úvahy všechna zákonná kritéria, uložená pokuta by byla likvidační apod. (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 4. 2012, č. j. 1 Afs 1/2012-36). Žádné takové pochybení správního orgánu však soud v nyní projednávané věci neshledal. S ohledem na veškeré výše uvedené okolnosti soud nemohl dospět k závěru, že by uložená pokuta zjevně neodpovídala zobecnitelné představě o adekvátnosti a spravedlnosti sankce, tedy že by výše uložené pokuty byla zjevně nepřiměřená.
70. Lze shrnout, že žalovaný v napadeném rozhodnutí zohlednil a řádně odůvodnil všechny podstatné aspekty, na jejichž základě žalobkyni uložil pokutu ve výši 150 000 Kč, tj. ve spodní hranici zákonné sazby, přičemž náležitě posoudil všechny zjištěné přitěžující i polehčující okolnosti. Námitky, jimiž žalobkyně zpochybňuje zákonnost závěrů žalovaného týkajících se výše uložené pokuty, tedy soud nepovažuje za důvodné.

71. Pachatelem uvedeného správního deliktu může být pouze právnická osoba nebo podnikající fyzická osoba, přičemž odpovědnost právnické osoby (žalobkyně) je objektivní (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 3. 2007, č. j. 4 As 28/2006-65 a ze dne 21. 6. 2013, č. j. 6 Ads 2/2013-38). Soud neshledal, že by byl ze strany žalobkyně naplněn jakýkoliv liberační důvod, který by jí zprostil objektivní právní odpovědnosti.
72. K navrhované moderaci sankce soud s odkazem na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 4. 2012, č. j. 7 As 22/2012-23, uvádí, že *„[s]myslem a účelem moderace totiž není hledání ‘ideální’ výše sankce soudem místo správního orgánu, ale její korekce v případech, že by sankce, pohybující se nejen v zákonném rozmezí a odpovídající i všem zásadám pro její ukládání a zohledňující kritéria potřebná pro její individualizaci, zjevně neodpovídala zobecnitelné představě o adekvátnosti a spravedlnosti sankce.“* Jak již soud uvedl výše, prostor pro zohlednění přiměřenosti ukládané sankce by byl dán pouze tehdy, pokud by vytýkaná nepřiměřenost měla kvalitu nezákonnosti (rozsudek Nejvyšší správní soudu ze dne 3. 4. 2012, č. j. 1 Afs 1/2012-36). Žádné takové pochybení správního orgánu však soud v projednávané věci neshledal. Žalovaný náležitě odůvodnil, z jakého důvodu uložil pokutu ve výši 150 000 Kč, přičemž zohlednil všechny přitěžující a polehčující okolnosti a také majetkové poměry žalobkyně. S jeho úvahami stran výše uložené pokuty se soud ztotožnil a pokutu uloženou žalobkyni nepovažuje s přihlédnutím k okolnostem daného případu za nepřiměřenou, tím méně za zjevně nepřiměřenou. Proto návrhu žalobkyně na moderaci uloženého trestu nebylo vyhověno.

V. Závěr a náklady řízení

73. Lze shrnout, že žalobkyně se prokazatelně dopustila porušení povinností uvedených ve vodním zákoně, za což jí byla uložena přiměřená pokuta ve výši odpovídající jak závažnosti spáchaného přestupku, tak i majetkovým poměrům žalobkyně, přičemž nebylo prokázáno, že by tato pokuta měla mít pro žalobkyni likvidační charakter. Žalobkyně nadto ani nespécifikovala konkrétní dopady, které měla uložená pokuta do sféry její podnikatelské činnosti mít. Nedůvodnou žalobu soud podle § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl.
74. Výrok o nákladech řízení má oporu v ustanovení § 60 odst. 1 s. ř. s., neboť žalobkyně nebyla ve věci úspěšná a žalovanému žádné důvodně vynaložené náklady v řízení nevznikly.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud. Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie. Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Mgr. Martin Kříž v. r.
předseda senátu